

ИВАН ИВАЊИ

**АЈКУЛА
СА НЕЖНИМ
СРЦЕМ
И ДРУГЕ БАЈКЕ**

**АЈКУЛА
СА НЕЖНИМ
СРЦЕМ
И ДРУГЕ БАЈКЕ**

САДРЖАЈ

АЈКУЛА СА НЕЖНИМ СРЦЕМ.	9
ГОЛУБ И ГАЛЕБ	21
БЕЛИ МИШ МАКСИМИЛИЈАН	28
ЦРВЕНЕ УШИ	45
КАКО ЈЕ ВУК ПРОМЕНИО ЂУД	57
ЈАГЊЕ У ВУЧЈОЈ КОЖИ	77
ПРИЧА ЈЕДНОГ ОБЛАКА	85
КЕНГУР КОЈИ ЈЕ ПОКУШАО ДА ЗАБОРАВИ ДА СКАЧЕ	98
ГУШТЕР КОЈИ СЕ ЗВАО ЂОКА КРОКОДИЛ	119
ЛАСТА И ПАПАГАЈ	134
ПАЦОВ РИКАРДО КИЦОШ ИЗ ГРАДСКЕ БИБЛИОТЕКЕ	157

АЈКУЛА СА НЕЖНИМ СРЦЕМ

Ајкуле су витке, брзе и зле рибе. Имају вретенасто тело. Леђна пераја им извирују из мора. Праве су грабљивице, рибе убице. Страх и трепет становника морских дубина и купача. Али ајкула о којој намеравам да вам причам била је изузетак. Не само да није била зла, имала је баш веома нежно срце.

Била је дебела, сва некако здепаста, по свему се разликовала од осталих припадника свога рода. Није се ни дружила са њима. Не знам да ли је одебљала због тога што је спорије пливала и ронила унаоколо гонећи свој плен, па се тако угојила, или је њена кротка нарав била последица позамашног тела, њена љубазност плод мирноће. Нико не зна ни зашто су дебљи људи обично доброћуднији и блажи, у сваком случају мирнији од других.

Једина заједничка особина наше нове пријатељице, дебеле ајкуле, са сличним морским неманима била је кратковидост. Познато је да све ајкуле виде врло лоше.

Већини, међутим, оштар вид није ни потребан. Својим њухом издалека осете плен, невероватно изоштреним слухом чују сваки покрет у мору, све што узнемири тиху воду, а испод површине је иначе увек све мирно, јер тамо таласа нема. Ништа им друго није потребно. Ајкула са нежним срцем је, међутим, баш хтела да све и свакога види што боље. Због тога је набавила одговарајуће наочаре што је, признаћете, доста необично за рибе.

Иако је била тако добра, дебела ајкула није била сасвим срећна. Њени зли саплеменици су јој се ругали, разговарали су и размишљали само о ждерању и својој пробави. Причали су о лову на јата невиних и малих рибица или на човека, па чак и о својој реткој посласици, о понеком детету које се на плажи брчка далеко од својих родитеља. Добра ајкула није подносила чак ни да слуша о тако страшним стварима. На сваки начин је хтела да себи нађе боље друштво. Није успевала. Осим осталих ајкула, сви су бежали од ње. Чак су и озбиљни, повелики делфини, који у нужди по двојица могу да изађу на крај и са ајкулама, избегавали сусрете с њом. Поштовали су снагу њеног репа и неколико редова оштрих, тестерастих зуба. Кад би се њена крупна сенка појављивала на дну мора чак би се и шкољке за сваки случај брзо затварале, морски јежеви смиривали на стенама. А сви остали становници морских дубина бежали су главом без обзира кад би се дебела ајкула појавила у даљини. Ако је мирољубивост наоружана тако оштрим зубима, мало ко ће имати поверење у њу.

С тим у вези морам да вам кажем још нешто занимљиво. Ајкула је једна од најбржих риба на свету. Уме да плива брзином више од стотину километара на сат. Наша ајкула, ипак, никада није покушавала да се утркује и да стигне неку мању рибу којој би пожелела да искаже своје симпатије и добре намере. Нисам сигуран шта је разлог. Постоје две различите могућности. Или се бојала да неко просто не умре од страха, што би заиста било ужасно, или јој је превелика дебљина постала сметња да покуша да стигне било кога, јер је, као и дебели људи, губила дах кад би пожурила.

Можда ћете помислити да су рибице с временом приметиле да их ова ајкула не прогања, да их не напада и не убија. Нажалост, нису. Напротив. Међу собом су јој се чак и ругале, као да и она спада међу њихове најљуће непријатеље.

„Гле оне дебеле! Уа! Не може да нас стигне. Брука једна од ајкуле!“

Понекад поштујеш само оног кога се бојиш, ко ти прети. Доброј ајкули би се каткад наочаре замаглиле од суза, толико је била жалосна због тог несхватљивог неразумевања. Тада би дуго и пажљиво морала да брише стакла жућкастим, подморским алгама.

Једног дана испуњеног досадом, па чак и тугом, док је невољно кружила у близини једног плићака и није имала с ким да разговара, него је само слушала о чему високо над морем разговарају галебови, изненада зачу пискаво, рибље запомагање:

„Упомоћ! Упомоћ!“

Није истина да су рибе неме. Заправо у природи нема немих створења, само што ми људи не умемо да

чујемо све што се на свету говори, шапуће, виче или саопштава без звука и гласа. То је само питање нашег слуха, а не оних који и мимо људи умеју међусобно да се споразумевају.

Ајкула је једним јединим, моћним замахом репа допливала до тог места и видела лепу, малу сардину чији је реп био прикљештен испод једног повеликог камена. Готово да је пала у несвест када се над њом појавила огромна, троугласта глава са страшним зубима.

„Смилуј ми се, свемоћна, велика ајкуло!“, поче да плаче. „Ја сам исувише ситан залогај за твој апетит, не би ме чак ни осетила, а мени би прекинула живот. Смилуј се или ме, молим те, прегризи одједном, да се не бих, јадна, дуго мучила.“

„Ја сам вегетаријанка!“, одбруси ајкула.

„Шта си ти?“

„Вегетаријанка! Не трошим храну од живих бића, риба или животиња. Једем само алге и друго морско биље.“

Сардина јој није поверовала:

„Зар као ја? Значи, стварно нећеш да ме поједеш?“

„Наравно да нећу!“, одговори добра ајкула својим благим, иако необично дубоким гласом. Онда гурну у страну камен који је притискао рибицу, тако да се она изненада нађе на слободи. „Кажи ми само једно, молим те, зашто се сви ви мене толико плашите?“

„Зар никад ниси видела своје зубе? Како те се не би плашили?“ И сардина застрашено побеже заборавивши чак и да захвали ајкули што је ослобођена, иако иначе није била неваспитана рибица.

Исте ноћи ајкула са нежним срцем испливала је на површину мора. Округли, сребрни месец се без неког видљивог, посебног разлога смешкао са своје висине, па се пучина пресијавала као неко огромно огледало. Тада се ајкула мало уздиже изнад водене површине, тако да је добро могла да сагледа целу себе, а кад се нацери и показа три реда тестерастих, великих, белих зуба, ужас свих створења, чију је љубав дотле тако несрећно и безуспешно тражила, схвати зашто сви беже од ње.

Знала је да никаква објашњења никада неће помоћи. Никад неће успети чак ни да проговори, јер ће сви увек бежати од ње, па чак и ако неког случајно стигне, тај ће само застрашено гледати у њене раље и неће имати снаге да је слуша. Због тога је одлучила да поднесе највећу жртву. Отпливала је далеко, заронила дубоко, чак на дно океана, лекару и зубару свих риба и других морских створења, пензионисаном грчком и римском богу, доктору Нептуну Посејдоновићу, који је и сам пола био велика риба, а пола човек са повеликом белом брадом.

„Хоћу да ми повадите све зубе, господине докторе!“, одмах изјави добра ајкула.

„Не бих вам саветовао, никако вам не бих саветовао!“, заврте мудри Нептун главом. „Молим вас, шта би ајкула без зуба? Како мислите да се храните, уважена? А да знате, није ни јефтино, то је огроман посао. Ви имате преко стотину зуба поређаних у неколико редова. Као ајкула нисте осигурани, а није ни лако вама извадити толике зубе. Имате дубоке корене!“

„Ја сам иначе одавно вегетаријанка. Зуби ми нису потребни!“, објасни добра ајкула. „Ви и немате појма колико дивних јела можете и на дну мора приправити као поврће или салату. А за плаћање не брините ништа, имам уштеђевине!“

Господин доктор Нептун је слегнуо раменима и задовољио свог необичног пацијента. Повадио је ајкули све зубе. Она је отпливала отечених образа, вилице су је страховито болеле, али била је уверена да ће ускоро стећи добре пријатеље. Помало се чак и надала да ће омршавети док има болове, јер није могла да једе чак ни алге.

Већ истога дана срела је ону малу сардину, коју је недавно ослободила и која је, мада још увек дрхтећи од страха, пришла немани:

„Опрости и не замери, велика ајкуло, што ти се обраћам у невољи, а била сам толико неваспитана да ти ономад нисам чак ни захвалила на твојој доброту, кад ме ниси појела, него чак и ослободила...“

„Не мари!“, обрадова се ајкула са нежним срцем што неко жели да поразговара с њом. „Говори, како да ти помогнем?“

„Сва моја породица, ма не само породица, цело моје јато пало је у рибарске мреже. Преклињем те, ослободи мој род сардина, макар се ја сама уместо њих принела као жртва.“

„Нема ни говора о жртви, драга сардино!“, одврати ајкула. „На несрећу, баш сам данас дала да ми се оваде сви зуби да не бисте више морали да ме се плашите. Са својим старим, тестерастим зубима лако

бих поцепала сваку мрежу, овако, не знам... Пођимо да видимо шта се може учинити..."

Рибарска мрежа се показала врло јака. Ајкула је замахнула репом, ударала је по њој тако јако да ју је глава још више заболела. Ех, да је вађење зуба одложила само за један дан! Овако није успела да ослободи јато сардина.

Рибари су убрзо чули да се нешто догађа око њихових мрежа. Ускочили су у најбрже чамце, допловили на лице места и харпунима отерали дебелу ајкулу. Нико више није могао да спасе оне сардине које су се нашле у мрежи. Рибари су извукли на копно свој плен. Нису имали нежна срца према сардинама. Мислили су само на своју сопствену децу, коју је требало нахранити.

Несрећна ајкула отпливала је даље. Мала сардина се толико заплакала да ништа више није ни чула, ни видела. И опет је заборавила да захвали ајкули што је бар покушала да спасе њено јато и тако се и сама излагала смртној опасности. Сардиница се тек после сетила свог пропуста и грдно постидела.

Остали становници мора нису схватили ајкулино понашање. Погрешно су га протумачили. Нису знали какву јој неправду наносе, говорили су:

„Проклета, дебела бештија. Грдосија једна! Кад већ сама није успела да похвата и поједе рибице, заиграла је од радости кад је видела да су рибари уништили цело јато!“

Сва срећа што ајкула са нежним срцем то није чула, јер би се још више ражалостила.

Те исте ноћи снажна бура је недалеко од луке једну путничку лађу нанела на хриди. Разбила се и почела да

тоне. На њој је било много људи, па и деце. Чамаца за спасавање није било довољно. Настало је запомагање. Многи се нису снашли. Од фијука страшног ветра, од тутњаве огромних таласа није се добро ни чуло шта ко коме довикује.

У луци ништа нису приметили, тако да нису сместа притекли у помоћ. Срећом, баш је туда пролазила ајкула са нежним срцем. Запазила је једно дете у води. Оно је млатарало рукама, није знало добро да плива. Сметала му је и одећа и узбуркано море, почело је да тоне. Ајкула је зачас допливала и подметнула своја широка леђа. Неко је то приметио из чамца за спасавање. Настаде цика и вика, поготово међу оним људима који су се пливајући некако одржавали на великим таласима.

„Упомоћ! Ајкуле! Ужас! Нека се спасава ко може! Бежите, ајкуле нас нападају!“

Огромни таласи су се пропињали све више и својом буком су заглушивали свако запомагање. А ајкула је сакупила сву децу из воде, сад је успевала да буде тако хитра да јој дебљина уопште није сметала. Заборавила је и болове. Деца су брже од одраслих схватила да ова ајкула није опасна. Напротив! Држала су се за троугласта пераја, само су морала да пазе да не повреду ручице, јер је пераје ајкула прилично оштро. А ајкула са нежним срцем се са петоро или шесторо деце на леђима задовољна упутила према обали.

Тамо су најзад приметили бродолом. Заурлале су сирене. Барке и моторни чамци су се највећом брзином упутили према месту несреће.

Ајкула са нежним срцем сад је била срећна као никад до сада у свом рибљем животу. Деца су била дивно расположена, за њих се све претворило у узбудљиву, али веселу авантуру. Смејала су се необичној возњи по узбурканом мору. Дете, које је седело најближе великој ајкулиној глави, гладило ју је по шкргама. Ајкула је заборавила на главобољу, ране од повађених зуба и стару тугу, јер јој се још никада није десило да је неко милује на тај начин. Најзад је стигла до плићака, где су се таласи мирније разливали по пешчаном жалу. Деца су сишла са њених леђа, али она је остала да се мало поиграју.

Ни она, ни деца нису обраћали пажњу шта се догађало око њих. Нису опазили да долазе рибари са харпунима и пушкама. А рибари нису могли да знају да на свету има и добрих ајкула, и да је ова спасла децу да се не удаве. У животу понекад долази до страшних неспоразума.

Смртоносно копље се зарило у дебело тело велике рибе за коју су сматрали да је звер и неман. Деца су заплакала, а рибари нису знали да је то плач због бола и туге. Мислили су да је последица претрпљеног страха. Чак су хтели да ајкулино тело из плићака сасвим извуку на обалу, јер се за убијање ајкула добија и прилично велика награда. Од њене јетре се може направити рибљи зејтин, а од меса, ако се не поједе печено у гостионицама, рибље брашно. Нарочито укусном сматра се чорба од ајкулиног репа. Само што море није могло да уступи своје добро створење бездушним људима – таласи су дебелу ајкулу повукли натраг у дубину.